

Förändringsteori och effektlogik

Programkontoret, februari 2025

Water Wise Societies
impact innovation

Sammanfattning

Förändringsteori och effektlogik – Water Wise Societies beskriver en strategisk, sammanhållen, ansats för att hantera utmaningar kopplade till vattenresurser och deras hållbara förvaltning. Vattenhantering är en komplex global fråga som påverkas av klimatförändringar, urbanisering och föråldrade system. För att möta dessa utmaningar krävs en systemomställning.

I Sverige står Water Wise Societies i centrum för denna omställning och arbetar för att skapa en framtid där hållbart vatten är tillgängligt för alla år 2050. Programmet är en del av det större initiativet Impact Innovation, finansierat av Vinnova, Energimyndigheten och Formas. Impact Innovation fokuserar på att lösa samhällsutmaningar genom långsiktig hållbarhet och global konkurrenskraft.

Förändringsteori är en central komponent i Water Wise Societies arbete och beskriver programmets hypotes kring de perspektiv, faktorer och orsakssamband som möjliggör förflyttningen från nuläge till ett önskat nytt läge. Teorin identifierar djupt rotade problem och kopplar dem till lösningar som bidrar till transformation. Den integreras med en effektlogik som visualiserar sambanden mellan insatser och resultat, vilket gör det möjligt att följa upp programmets framsteg och utvärdera effekterna av genomförda aktiviteter. Governance, säkerställer att rätt åtgärder och initiativ genomförs mot uppsatta delmål och bidrar till programmets framgång.

Water Wise Societies förändringsteori och effektlogik skapar utrymme för transformation genom systemomställning i de tre delmålen: Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället, Klok vattenanvändning och Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten. Systemomställningen beskrivs i totalt 10 uppdrag kopplat de tre delmålen. Utöver uppdragen så omfattar omställningen i Water Wise Societies andra aktiviteter inom kompletterande områden såsom omställningsarena, internationalisering och forskning.

Omställningen sker genom systemförändringar som integrerar de fem systemdimensionerna – teknik och processer, pengar och värde, policy och styrning, acceptans och beteendeförändring samt omställningsinfrastruktur – som tillsammans skapar förutsättningar för en accelererad och framgångsrik omställning.

Förändringsteori och effektlogik utgör en grund för governance inom Water Wise Societies. Det fungerar som ett levande dynamiskt verktyg som regelbundet uppdateras för att säkerställa att programmet rör sig mot delmålen och den övergripande missionen, hållbart vatten för alla 2050. Genom att kombinera förändringsteori, effektlogik och governance med ett tydligt fokus på lärande och samverkan kan Water Wise Societies adressera komplexa utmaningarna och skapa en varaktig omställning.

Innehåll

Sammanfattning	1
Inledning	3
Syfte	3
Läsanvisning	3
Bakgrund	4
Water Wise Societies	4
Impact Innovation	6
Förändringsteori och effektlogik	8
Förändringsteori	8
Översikt förändringsteori	9
Förändringsteorins innehåll	13
Beskrivning av Water Wise Societies effektlogik	17
Begrepp	18
Referenser	23
Bilaga 1 – Effektlogik	
Bilaga 2 – Delmålsbeskrivningar	

Inledning

Syfte

Detta dokument beskriver innovationsprogrammet Water Wise Societies mission, förändringsteori och effektlogik. Beskrivningen av förändringsteori och effektlogik sätter ramar och struktur för den omställning som behövs för att lösa Water Wise Societies mission och delmål. Huvudsaklig målgrupp för dokumentet är finansiärer, styrgrupp och programkontor. Dokumentet är också offentligt tillgängligt för medlemmar, partners och andra aktörer som på olika sätt är involverade i insatser och aktiviteter med syfte att ställa om och nå Water Wise Societies mission och delmål.

Utöver att beskriva och dokumentera Water Wise Societies förändringsteori är syftet med dokumentet att vara ett styrande dokument i utveckling och governance av Water Wise Societies i styrgrupp och programkontor. Förändringsteori och effektlogik utgör programmets ramverk. Utifrån ramverket utvecklas programmets arbetsprocesser, organisering och governance. Detta beskrivs vidare i programmets Water Wise Societies organisationshandbok.

Då en av de grundläggande faktorerna i Water Wise Societies är systeminnovationslärande tror vi att det även ska appliceras på vår förändringsteori och effektlogik. Det betyder att Water Wise Societies behöver uppdatera förändringsteori och effektlogik regelbundet allteftersom systeminnovationslärandet fortlöper. Huvuddokumentet uppdateras minst vartannat år men bilagorna med delmålsbeskrivningar och effektlogik kommer revideras minst årligen. Förändringsteorin med bilagor beslutas av Water Wise Societies styrgrupp.

Läsanvisning

Dokumentet inleds med en kortfattad beskrivning av programmets bakgrund, sammanhang och syfte. Därefter följer en övergripande beskrivning av hur förändringsteori och effektlogik tolkas och implementeras i olika delar av Water Wise Societies. I slutet av dokumentet finns en lista med begrepp och dess betydelser.

Till dokumentet finns även två bilagor: Bilaga 1 som beskriver programmets effektlogik i detalj och Bilaga 2 som innehåller en utvecklad beskrivning av programmets **delmål och uppdrag**. Det finns även ett separat bakgrundsdocument (Fördjupning förändringsteori och systeminnovationslärande – Water Wise Societies) som ger en fördjupning av nuläge och nyläge för missionen samt av förändringsteorin utifrån en teoretisk bakgrund och ger exempel på hur förändringsteori och effektlogik integreras i arbetet med uppdragen. I bakgrundsdocumentet utvecklas också programmets ansats för formativ utvärdering och systeminnovationslärande grundat i teori om lärande.

Bakgrund

Water Wise Societies

Vatten är grundläggande för allt liv, miljö och mänsklig verksamhet och nödvändigt för hållbar utveckling. Vatten har en avgörande betydelse för ekosystem och välfungerande samhällen och är därmed en förutsättning för produktion av mat, energi och övrigt näringsliv.

Utmaningar kopplat till för mycket, för lite och för smutsigt vatten har stor påverkan på ekosystem och samhälle som leder till minskad livskvalitet, kostnader för samhälle och enskilda och försämrad miljö. I Sverige har vi haft goda förutsättningar med gott om vatten av god kvalitet för försörjning av vatten som dricksvatten och för produktion. Systemen för vattenförsörjning och hanteringen av använt vatten (exv. avloppsvatten och processvatten) har utvecklats under mer än 100 år för att lösa viktiga samhällsproblem som tillgång till säkert vatten och hälsa och hygien och bidragit till tillväxt och utveckling. Kraven på service och kvalitet ökar över tid, till stor del som en följd av skärpt EU-lagstiftning, exempelvis de nyligen reviderade dricksvatten- och avloppsdirektiven. Även om vi idag i normalläget på många sätt har välfungerande vattentjänster med hög servicenivå så står vi inför stora utmaningar för att trygga försörjning och hantering av vatten för framtida generationer. Riskerna utgörs exempelvis av klimatförändringar med torka och översvämningar, kemikaliesamhällets påverkan på miljö och vattenförsörjning (bl.a. PFAS och läkemedelsrester), eftersatt underhåll av distributionssystem för vatten och avlopp som leder till ökade läckage och utsläpp samt höjd beredskap för kris och krig¹. Investeringskostnaderna bara i kommunala VA-system för att bibehålla dagens system och servicenivå är uppskattad till 560 miljarder kr fram till 2040, ca 50% högre än nuvarande investeringsnivå².

Globalt är utmaningar kring vatten en växande kris där den hydrologiska cykeln är ur sin naturliga balans för första gången i mänsklighetens historia. Marina Mazzucato och hennes kollegor i Global Commission on the Economics of Water³ menar att den globala krisen underminerar en rättvis och hållbar framtid för alla. De betonar att decennier av kollektiv misskötsel och undervärdering av vatten har skadat våra sötvatten och landområden och tillåtit fortsatt förorening av vattenresurser. Klimat-förändringar och mänskliga aktiviteter har satt den hydrologiska cykeln under enorm stress, vilket, utöver ökad oförutsägbarhet och osäkerhet, leder till mer frekvent och allvarliga torka, översvämningar, värmeböljor och skogsbränder. Globalt saknar 2,2 miljarder människor tillgång till säkert dricksvatten och 3,5 miljarder tillgång till säker sanitetslösning⁴.

Vatten rör sig obehindrat i avrinningsområden över administrativa och mänskligt konstruerade gränser. Att adressera nuvarande och framtida problem kring vatten är en komplex utmaning inte bara kopplat till vattenresursen i sig (för mycket, för lite och för smutsigt vatten) men också på grund av de komplexa organisatoriska, legala, finansiella och samhälleliga utmaningar, inkluderat acceptans och beteendeförändringar, som behöver adresseras på ett integrerat sätt. Dessa utmaningar kompliceras ytterligare av frågor kopplat till fördelning av ansvar, kostnader och nyttor över administrativa och organisatoriska gränser.

Water Wise Societies är ett av fem strategiska innovationsprogram inom Impact Innovation. I Water Wise Societies antar vi utmaningen kring vatten som en komplex och mångfacetterad fråga som påverkar både människor, miljö och samhälle, inklusive näringsliv och industri. Programmet syftar till att driva en systemomställning för hanteringen av vattenresurser från källa till kust och dess relaterade infrastruktur. Programmet vill bidra till ett nyläge som innebär en tryggad och vattenklok försörjning och hantering av hållbart vatten för alla där vatten finns i den kvantitet och kvalitet som behövs för människor, samhälle, näringsliv och en god miljö med förutsättningar för biologisk mångfald.

Water Wise Societies mission är att bidra till att skapa ett nytt läge: **Hållbart vatten för alla 2050**.

Programmet fokuserar på omställning från dagens läge till det nya läget inom tre delmål som bidrar till den övergripande missionen.

Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället – Vattenresilienta samhällen som byggs och förvaltas i samklang med vatten, erbjuder god livskvalitet och är motståndskraftiga mot klimat-förändringar, kriser och krig.

Klok vattenanvändning – där alla delar av samhället bara använder den mängd och kvalitet av vatten som de behöver. Vattnet och dess innehåll av resurser cirkuleras på ett säkert och hållbart sätt.

Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten – som är skyddade och framtidssäkrade. Risker och källor till föroreningar är kartlagda och minimerade.

Inom de tre delmålen har tio uppdrag definierats som beskriver det nya läget och pekar ut riktning och behov för omställningen. Uppdragen mobiliserar aktörer för att göra omställningen från dagens läge till det nya läget.

Water Wise Societies tio uppdrag kopplat till delmålen:

- Trygga försörjningen och hanteringen av vatten
- Säkerställa god dricksvattenkvalitet
- Anpassa samhället mot översvämning och torka
- Bygga och förvalta samhället i samklang med vatten
- Hållbara vattenuttag
- Minska vattenanvändning och läckage
- Återvinn och återanvänd vatten och dess resurser
- Minska negativ påverkan på vattenekosystem
- Förebygg och minska spridningen av farliga ämnen
- Minska övergödning i sjöar och vattendrag

Den omställning Water Wise Societies driver ska göra att vi löser de tio uppdragen vilket gör att vi når de tre delmålen och därigenom bidrar till uppfyllandet av missionen Hållbart vatten för alla 2050. Se Figur 1.

En mer specifik beskrivning av hur Water Wise Societies ser på utmaningen kring vatten hittas under i **bilaga 2** och i bakgrundsdocument Fördjupning förändringsteori och systeminnovationslärande – Water Wise Societies.

Figur 1. Water Wise Societies har en mission, tre delmål och 10 uppdrag som beskriver riktning och mål för omställningen.

Impact Innovation

Impact Innovation är en gemensam satsning av Vinnova, Energimyndigheten och Formas, och beskrivs som Sveriges stora innovationssatsning för 2030-talet. Programmen ska adressera områden med bred samhällsrelevans för att säkerställa större systemeffekter. De ska tydligt bidra till global konkurrenskraft genom omställning för hållbar utveckling och ha en tydligt uttalad riktning.

Programmen är **aktörsdrivna*** och **långsiktiga****. Denna långsiktighet är viktig för att kunna genomföra omfattande systemförändringar och säkerställa att de lösningar som utvecklas verkligen kan bidra till en hållbar utveckling. Genom att ha en längre tidshorisont kan programmen också utvecklas samt anpassa sig till förändrade förutsättningar och nya utmaningar som kan uppstå över tid, med målet att genom programmens omställning till hållbar utveckling bidra till att vi uppnår ett nytt hållbart och resilient nyläge som i sin tur bidrar till Sveriges globala konkurrenskraft.

Programmen riktas mot en eller flera, av Impact Innovation uttalade, övergripande samhällsutmaningar:

- produktion, konsumtion och värdekedjor inom planetens gränser,
- god och jämlik hälsa,
- attraktiva och välfungerande samhällen.

* Aktörsdrivet innebär att programmet drivs och genomförs av olika aktörer från näringsliv, akademi, offentlig sektor och civilsamhälle. Detta innebär att dessa aktörer samarbetar och bidrar med sina resurser, kunskaper och erfarenheter för att uppnå programmets mål. Genom att involvera en bred uppsättning av aktörer säkerställs att olika perspektiv och kompetenser tas tillvara, vilket ökar chanserna för att hitta innovativa och hållbara lösningar på samhällsutmaningar.

** Myndigheterna menar att programmet förväntar sig att förflyttning från nuläge till nyläge sträcker sig från och med nu, under hela 2030-talet och ännu längre bort, till exempel 2050.

Fem program startade 2024:

- **Water Wise Societies** (hållbart vatten för alla), Projektparter: RISE Research Institutes of Sweden tillsammans med IVL Svenska Miljöinstitutet, Stockholm Environment Institute, Svenskt Vatten, Linköpings Science Park och Lunds universitet med flera, ca 60 projektparter
- **Net Zero Industry** (Klimatneutral tillverkningsindustri), Projektparter: Teknikföretagen och RISE, ca 50 projektparter
- **Swedish Metals and Minerals** (hållbar metall och mineraldörsörjning), Projektparter: Jernkontoret i samverkan med Luleå tekniska universitet, LTU Business, Sustainable Steel Region, SveMin, Svenska Gjuteriföreningen, Svensk Aluminium och Örebro universitet med flera, ca 40 projektparter
- **SustainGov** (reformerad offentlig sektor), Projektparter: Mittuniversitetet i samverkan med Länsstyrelsen i Västerbottens län, Sveriges kommuner och regioner (SKR), Myndigheten för Digital Förvaltning (DIGG), Handelshögskolan i Stockholm, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Samhällsnytta vid Karlstad universitet och Södertörns högskola med flera, ca 30 projektparter
- **ShiftSweden** (framtidens mobilitet och samhällsbyggande), Projektparter: IQ Samhällsbyggnad och VTI (Statens väg och transportforskningsinstitut) med flera, ca 35 projektparter

Det är fler än 155 parter som är direkt knutna till de olika programmen idag och ännu fler parter som på andra sätt är engagerade i de olika programmen.

Förändringsteori och effektlogik

Förändringsteori

För oss i Water Wise Societies betyder förändringsteori en beskrivning över: vilka perspektiv* och faktorer** som är avgörande, hur perspektiv samverkar och påverkar varandra för att skapa omställning från nuläge till det nya önskade läget. Förändringsteori kopplas till en effektlogik som beskriver vilka insatser och aktiviteter som skall göras, vilka resultat och effekter som förväntas, på lång och kort sikt, samt hur vi genererar systeminnovationslärande, mätning och uppföljning genom uppföljning av KPI:er***.

Genom Water Wise Societies förändringsteori, effektlogik och governance kan vi ställa om från ett oönskat nuläge – där vi hindras att ställa om av rådande dominerande tillvägagångssätt inom till exempel affärsmodeller, lagstiftning, tekniska system och kultur (inlåsningseffekt) – till ett önskat nyläge. Det vill säga förflytta oss från nuläge till det nya önskade läget.

Förändringsteori och effektlogik är starkt sammankopplade, vilket betyder att processerna för förändringsteori och effektlogik är integrerade. Genom att anta ett sammankopplat och integrerat förhållningssätt förstår vi vilka perspektiv och faktorer som samverkar och påverkar varandra i omställningen. Genom effektlogik kan vi mäta hur förändringar sker och vilka resultat de leder till. Att båda processerna uppfyller sina syften på ett effektivt sätt, sker genom programmets governance.

Förändringsteori är generell utifrån teorin om uppdragsdriven systemomställning och beskriver de **antaganden, perspektiv, faktorer** och **orsakssamband** som påverkar och sätts i spel för att uppnå en specifik omställning. Förändringsteori behöver omsättas i en programspecifik effektlogik, övergripande gemensam arbetsprocess och programmets organisation. Förändringsteori används även som grund för att utforma, bestämma och genomföra aktiviteter och insatser. Aktiviteter och insatser visualiseras i effektlogiken. Effektlogik är en grafisk representation som beskriver hur resurser, aktiviteter och prestationer leder till kortsiktiga, medellånga och långsiktiga resultat. Effektlogik, förändringsteori och governance används för att planera, genomföra och utvärdera programmet.

Syftet med integrerad förändringsteori och effektlogik är att leverera ett antal funktioner som beskrivet i **Tabell 1**.

* Begreppet **perspektiv** kan definieras som en specifik synvinkel eller ett sätt att betrakta och förstå en situation, händelse eller företeelse. Det handlar om hur individer, grupper eller system uppfattar och tolkar verkligheten baserat på sina erfarenheter, värderingar, kunskaper och kulturella bakgrund.

** Begreppet **faktorer** kan definieras som de olika element, omständigheter eller krafter som bidrar till att orsaka eller påverka ett resultat eller en händelse. Faktorer kan vara både interna och externa och kan inkludera en mängd olika aspekter som ekonomiska, sociala, miljömässiga, teknologiska och politiska förhållanden

*** **KPI: Key Performance Indicators:** Är mätvärden som används för att utvärdera hur väl en organisation eller individ presterar i förhållande till sina förväntade resultat och effekter. Water Wise Societies, är de flesta KPIer både formativa och kvantitativa.

Tabell 1. Förändringsteori och effektlogik ger ett antal funktioner och är dynamiska verktyg som kan anpassas och justeras över tid. De gör det möjligt att kontinuerligt utvärdera och justera insatser baserat på nya insikter och förändrade förutsättningar.

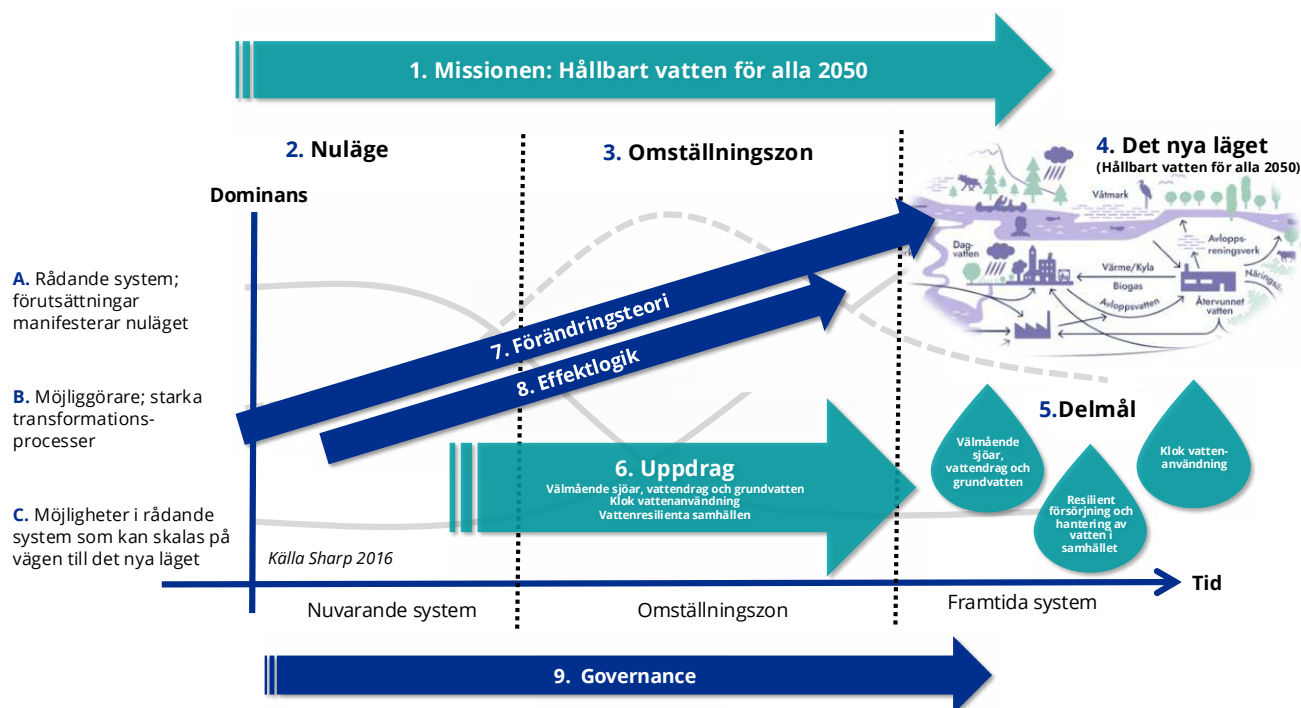
Funktion	Beskrivning av funktion
Struktur och klarhet	Förändringsteori ger en övergripande ram för att förstå hur och varför en förändring förväntas ske, medan effektlogik sätter ramen i specifika, mätbara komponenter. Tillsammans ger de en tydlig struktur för att planera och genomföra de aktiviteter och insatser som skall leda till omställning och förflyttning.
Mätning och utvärdering	Förändringsteori lägger grunden för effektmätning och styrning genom att definiera de antaganden som ligger till grund för förändringen. Effektlogik bygger vidare på detta genom att skapa en detaljerad karta över hur dessa antaganden omsätts i praktiken, vilka resultat de leder till och hur de följs upp.
Kommunikation och förankring	Både förändringsteori och effektlogik används för att kommunicera och förankra förändringsprocesser hos olika intressenter. De hjälper till att tydliggöra vad som ska göras, varför det ska göras, vilka resultat som förväntas och hur programmet arbetar för detta, vilket underlättar samarbete och engagemang.
Flexibilitet och anpassning	Förändringsteori och effektlogik är dynamiska verktyg som kan anpassas och justeras över tid. De gör det möjligt att kontinuerligt utvärdera och justera insatser baserat på nya insikter och förändrade förutsättningar.
Systeminnovations-lärande	Förändringsteori och effektlogiken guidar utformningen av aktiviteter som bidrar till systematisk förändring genom lärandeprocesser där existerande hinder i de dominerande systemen identifieras och hanteras. För att lyckas med detta måste deltagarna i dessa läroprocesser förstå de dominerande systemen samt utveckla förmågor och kapacitet att förändra dessa i önskad riktning.

Översikt förändringsteori

Water Wise Societies förändringsteori utgår från ett rådande nuläge. Nuläget beskriver de system, perspektiv, faktorer och orsakssamband som dominerar i nuläget. Missionsdriven omställning används för att nå missioner och delmål som kräver betydande förändringar av nuläget. Vilket är fallet kopplat till missionen Hållbart vatten för alla 2050. Det krävs en stor omställning till ett nytt önskat läge om Water Wise Societies skall lyckas med missionen, genom de tre delmålen: Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället, Klok vattenanvändning och Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten. Omställningen till det nya önskade läget där vi löst systemomställningsbehoven i de tre delmålen sker i övergångszonen / transitionszonen. För att säkerställa att omställning sker på ett effektivt sätt, i önskad takt och med rätt riktning sätter förändringsteori ramarna medan effektlogiken ger ett ramverk för vilka aktiviteter, resultat och utfall som behövs. Effektlogiken sätter också ramarna för hur vi utvärderar om programmets omställning rör sig i rätt riktning, samt vad vi mäter för att avgöra det. Effektlogiken är även en viktig del i Water Wise Societies governance.

Water Wise Societies förändringsteori består av nio grundkomponenter som visas i bilden (Figur 2). I Tabell 2 beskrivs komponenterna 1-9.

Figur 2. Beskrivning av grundkomponenter i Water Wise Societies effektlogik.

Tabell 2. Beskrivning av förändringsteorins grundkomponenter 1-9 i Figur 2.

Komponent	Beskrivning
1. Missionen	Water Wise Societies mission: Hållbart vatten för alla 2050 är programmets ledstjärna med andra ord - det som ger hela programmet riktning.
2. Nuläge	Dagens läge. Situationen i dagens läge beror på vilka rådande system som dominerar och vilka förutsättningar som finns . Nuläget kan utvärderas utifrån de fem systemdimensionerna.
A. Rådande system och förutsättningar	Nuläget beror på vilka rådande system som dominerar till exempel synen på vattnets värde och hur vatten används. Nuläget beror också på vilka förutsättningar som finns , till exempel: tillgång till vatten, lagrum, arbetssätt och kultur och tekniska lösningar. Ett exempel är: Vattenresurslag, där Water Wise Societies håller en utlysning för ett policylab som utforskar vilka policyförändringar som behövs för att minimera risker i avrinningsområden.
B. Möjliggörare	Möjliggörare är de starka processer eller transformationstrender som kan användas för att ställa om från nuläge till det nya önskade läget, till exempel: digital transformation, dataförvaltning och innovationsledning. Ett exempel på möjliggörare är digitalisering eller digitaltransformation där nya Internet of Things lösningar ger nya energi och kostnadseffektiva sätt att mäta läckage i vatteninfrastrukturen.

C. Möjligheter	Möjligheter är nya fenomen eller händelser i nuläget, som kan skalas i omställningen från nuläget till det nya önskade läget till exempel: flexibel, modulär och resilient infrastruktur till exempel vid etablering av vattenreningsverk
1. Omställningszon	Omställningszonen är där själva förflyttningen från nuläget till det nya önskade läget sker. Utrymmet för omställning avgör hur snabbt förflyttningen kan ske och hur mycket förflyttning som kan göras. Utrymmet för omställning avgörs av vilka goda förutsättningar som finns eller kan skapas till exempel: starka omställningskluster, tillräcklig finansiering, vilken kunskap som finns tillgänglig och vilka drivkrafter som är satta i spel. Till exempel: Om det finns en målkonflikt mellan ett företags vattenanvändning (tillväxt) och medborgarnas tillgång till vatten (mänsklig rättighet). I det fall målkonflikten blir löst växer utrymmet för omställning, vilket i sin tur ger nya möjligheter kopplat till omställning kopplat till vattenanvändning.
4. Det nya läget	I det nya läget är missionen uppfylld. Water Wise Societies bidrar till att det missionen uppfylls genom Water Wise Societies delmål: Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället, Klok vattenanvändning och Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten. Det nya läget kan beskrivas utifrån de fem systemdimensionerna.
5. Delmål	Water Wise Societies bidrar till missionen genom att upprätta och fokusera på tre delmål. Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället, Klok vattenanvändning och Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten.
6. Uppdrag	Det är genom att anta de 10 djupt engagerande, mobiliserande och tidsatta uppdragen inom delmålen Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället, Klok vattenanvändning och Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten som aktörer 'gör' omställning genom till exempel, piloter, systemdemonstrationer och forskning.
7. Förändringsteori	Är det sammanhållande ramverket för vilka perspektiv och komponenter som behöver ingå i omställningen för omställningen från nuläge till det nya läget. Exempel på faktorer kan vara de fem systemdimensionerna, de geografiska systemnivåerna (global, europeisk, nationell, regional och lokal) och de tre systemnivåerna (individ, organisation(grupp) och system) Förändringsteori bidrar till att omställningen från nuläge till det nya läget är så snabb och effektiv som möjligt.
8. Effektlogik	Effektlogiken ingår i förändringsteori. Effektlogikens syfte är att ge ett ramverk till och att synliggöra vilka resultat, utfall och effekter som skall uppnås. Effektlogiken beskriver också vilka aktiviteter och insatser som skall göras och vilka KPI:er som används för att följa upp, utvärdera och lära kopplat till omställningen från nuläge till det nya läget. Effektlogiken beskriver vad programmet skall göra för att uppnå sina delmål.

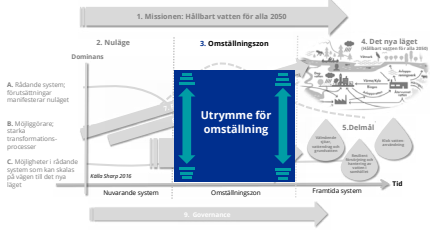
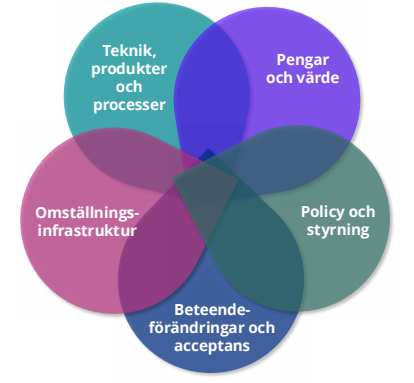
9. Governance	Governance ingår i förändringsteori. Governance syfte är att ge ett ramverk till hur programmet skall styras, följas upp, utvärderas och hur förändringar skall ske , till exempel hur program-, portfölj och projektstyrning skall genomföras, hur relationer skall regleras och hur anpassningar och i programmet skall göras.
Portfölj-, program- och projektstyrning	Portfölj-, program- och projektstyrning har tre olika funktioner. Tillsammans utgör en av de grundläggande funktionerna⁵ i den governance som säkerställer att Water Wise Societies insatser och aktiviteter effektivt bidrar till att lösa missionen, delmål och uppdrag samtidigt som de förhåller sig till de fem systemdimensionerna på ett relevant sätt. Portföljstyrningen fokuserar på att välja ut, prioritera och balansera projekt och program i en portfölj. Portföljstyrningen handlar om att ständigt utvärdera både pågående och potentiella initiativ och insatser utifrån värde, risk, resursåtgång och strategisk relevans , och därmed optimera användningen av resurser. Programstyrning är en samordning av relaterade projekt, delprogram och andra programaktiviteter och insatser som tjänar på att hanteras på ett integrerat sätt för att uppnå fördelar och kontroll som inte vore möjliga om de hanterades var för sig. Genom programstyrning kan Water Wise Societies styra resurser, risker och intressen över flera projekt.

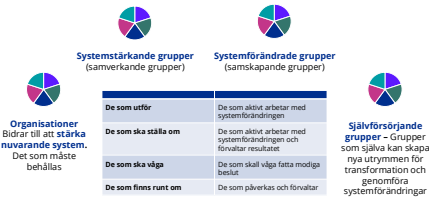
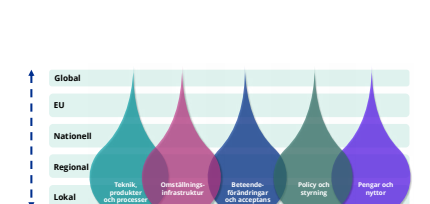
Förändringsteorins innehåll

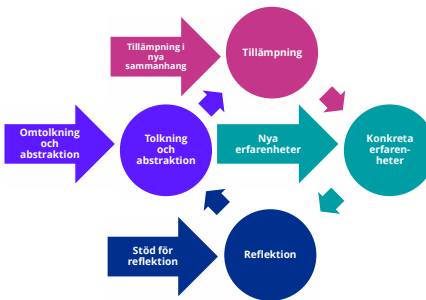
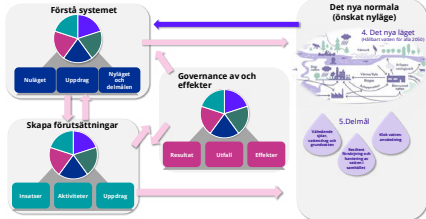
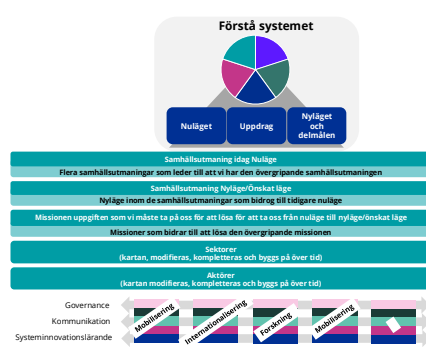
Inom Water Wise Societies bygger förändringsteorin på följande delar och perspektiv. För fördjupning, se bakgrundsdokument Fördjupning förändringsteori och systeminnovationslärande – Water Wise Societies.

Tabell 3. Grundläggande delar och perspektiv i Water Wise förändringsteori.

Perspektiv och komponenter	Figur	Beskrivning
Omställningen adresserar djupt kodade problem		Djupt kodade problem är komplexa problem, som vid första anblick kan verka som ett enkelt problem. Men som vid närmre granskning visar sig saknar tydliga lösningar och är svåra att definiera. Lösningen på ett djupt kodat problem kan inte enkelt beskrivas som sant eller falskt. Varje försök att lösa djupt kodade problem är irreversibelt och har betydande konsekvenser. Det tar lång tid för djupt kodade problem att uppstå och rota sig och därför är de svåra och tar lång tid att lösa.
Nuläget och hur Water Wise Societies förhåller sig till nuläget påverkar resultat, utfall och effekter		Nuläget beskrivs utifrån de fem systemdimensionerna. Nuläget utgörs av de system som dominerar och vilka förutsättningar som finns. Nuläget definieras även av vilka starka transformationsprocesser (möjliggörare) som finns i rådande system. Nuläget definieras även av vilka möjligheter som finns och hur dessa möjligheter kan skalas in i omställningen till det nya läget. Tiden, externa omständigheter och Water Wise Societies aktiviteter och insatser gör att nuläget förändras över tid allteftersom omställning mot det nya önskade läget pågår. Därför blir det kritiskt för Water Wise Societies att regelbundet säkerställa att programmet regelbundet uppdaterar och korrigerar bilden av nuläget.
Water Wise Societies mission och delmål utgör kompassens riktning		Water Wise Societies nya läge är det önskade läge som anger riktningen i den omställning som skall ske. Det är Water Wise Societies. Mission och delmål som anger riktningen. Det är relation till det nya läget som Water Wise Societies utformar och anpassar insatser och aktiviteter för att uppnå önskade resultat, utfall och effekter. Missionen, delmålen och uppdragen utgör kärnan för mobilisering, motivation, förutsättningar och uthållighet för de aktörer som skall göra omställningen i Water Wise Societies från nuläget till det nya, önskade läget.

Utrymmet för omställning avgör hur snabbt och framgångsrikt omställningen kan ske		Programmet Water Wise Societies skapar utrymme för omställning, så kallad omställningsinfrastruktur. Utrymmet för omställning avgör hur snabbt och väl aktörer kan göra omställningen mot det nya läget. Utrymmet för omställning sker genom Water Wise Societies insatser och aktiviteter. Insatserna och aktiviteternas resultat, utfall och effekt ökar utrymmet för omställning samtidigt som omställning mot det Water Wise Societies nya läge sker.
Insatser och aktiviteter förhåller sig genom de fem systemdimensionerna		De fem systemdimensionerna genomsyrar Water Wise Societies förändringsteori och effektlogik. Som ett exempel så beskrivs behovet av systemförändring i de tio uppdragen inom delmålen (Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället, Klok vattenanvändning och Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten). Uppdragen tar ett integrerat grepp kring de fem systemdimensionerna. Graden av integration av de fem systemdimensionerna är avgörande för att låsa upp omställningspotential och hindra inlåsnings effekter.
Integrering av de fem systemdimensionerna gör att utrymmet för omställning växer över tid.		Aktiviteter och insatser skapar resultat, utfall och effekter. Nya aktiviteter och insatser initieras över tid. De nya aktiviteterna och insatserna bygger i sin tur på tidigare resultat, utfall och effekter. Detta betyder att utrymmet för omställning växer över tid. De möjligheter som skapas i utrymmet för omställning betyder i sin tur att nya resultat, utfall och effekter kan uppnås, skalningseffekt uppstår. Förutsättningen för att skalningseffekt skall uppstå är att de fem systemdimensionerna integreras i resultat, utfall och effekter.

Utrymme för transformation skapas när det finns motivation och uthållighet hos aktörerna och att aktörerna ges rätt förutsättningar.		Omställningen tar tid och är komplex därför är det viktigt att Water Wise Societies förändrings-teori och effektlogik utformas, utförs och följs upp så att avgörande framgångsfaktorer sätts i spel. Avgörande framgångsfaktorer är motivation, uthållighet och rätt förutsättningar. Förhållningssättet betyder att Water Wise Societies säkrar resultat, utfall och effekter på kort, medellång och lång sikt. Konkreta exempel för att skapa motivation är Water Wise Societies arbete med uppdragen (Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället, Klok vattenanvändning och Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten) och en tydlig mission, hållbart vatten för alla 2050. Ett exempel på uthållighet och rätt förutsättningar är Water Wise Societies strategi kopplat till att växa utrymmet för omställning över tid. Exempel på rätt förutsättningar är kapacitetsutveckling och finansiering genom utlysningar.
Omställningen sker genom aktörer. Det är aktörerna som gör omställningen		Det är aktörer som genomför förflyttningarna genom att anta de uppdrag som beskrivs i uppdragen. Aktörer kan gruppera sig kring ett uppdrag genom olika konstellationer och ha olika funktioner och roller i omställningen
Vägen mot att lösa Water Wise Societies delmål beskrivs i Water Wise Societies uppdrag		Genom uppdragen förstår vi vårt nuläge, det önskade läget och vilka systemförändringar som behövs. Systemförändringarna utformas och beskrivs genom att anta ett integrerat förhållningssätt till de femsystem-dimensionerna
Aktiviteter och insatser förhåller sig till geografiska nivåer		För att låsa upp omställningspotential i systemet och att undvika inlåsningseffekter behöver insatser och aktiviteter integrera och "hänga ihop". Inte bara i de fem system-dimensionerna utan även på de geografiska nivåerna: Internationell-, EU-, Nationell- Regional- och lokal nivå. Integrationen säkerställer att upparbetat resultat, utfall och effekter kan byggas vidare på i nästa steg och i sin tur leda till ökade möjligheter till förflyttning mot Water Wise Societies nya läge.

System-innovations-lärande integreras i aktiviteter och insatser		Omställningen betyder att vi också måste se på lärande för systeminnovation på nya sätt. Vilket innebär att systemlärande, där individer och grupper lär sig att identifiera och omdefiniera hinder till möjligheter. Detta inkluderar utvecklings-, kreativt och dubbel-loop-lärande, där man ser problem på nya sätt och agerar annorlunda. Double-loop-lärande innebär att ifrågasätta och omtolka tidigare kunskaper och erfarenheter, vilket kan vara utmanande men leder till nya insikter.																
Flera logiker i spel samtidigt	<table><tr><th></th><th>Bla Zon (Egen organisation)</th><th>Grön Zon (grupper av intressenter)</th><th>Gul Zon (En bred konstellation av intressenter)</th></tr><tr><td>Roll</td><td>Bestämning (Organisationen kan fatta egna beslut baserat på organisationens egna behov och mål)</td><td>Samverkan (Hera organisationer samverkar för att uppnå ett eller flera delade mål)</td><td>Orkestrering och samskapande (Instrument sätts ihop, gemensamma beslut, ingen organisation bestämmer över den andra)</td></tr><tr><td>Verans</td><td>Besluta (Organisationen kan själv besluta om vilka leveranser som skall göras)</td><td>Gemensamma (Hera organisationer är delaktiga i beslutsprocessen, leverans eller i delar och i samverkan)</td><td>Samskapande (En bred konstellation av aktörer och intressenter som samskapar för att lösa missionen och lösa samhällsutmaningarna)</td></tr><tr><td>Resultat</td><td>Säkert (Säkra leveranser till organisationen för att lösa beroende av andra)</td><td>Olika möjligheter (En och flera möjligheter i leveransen för att lösa beroende av andra och lösa nya förändrade olika mellan parterna. Den övergripande system är gemensamt)</td><td>Osäkra (Mobiliserar och engagerar många. Lösningen innehåller många delar och perspektiv som efter till att lösa missionen och samhällsutmaningen)</td></tr></table>		Bla Zon (Egen organisation)	Grön Zon (grupper av intressenter)	Gul Zon (En bred konstellation av intressenter)	Roll	Bestämning (Organisationen kan fatta egna beslut baserat på organisationens egna behov och mål)	Samverkan (Hera organisationer samverkar för att uppnå ett eller flera delade mål)	Orkestrering och samskapande (Instrument sätts ihop, gemensamma beslut, ingen organisation bestämmer över den andra)	Verans	Besluta (Organisationen kan själv besluta om vilka leveranser som skall göras)	Gemensamma (Hera organisationer är delaktiga i beslutsprocessen, leverans eller i delar och i samverkan)	Samskapande (En bred konstellation av aktörer och intressenter som samskapar för att lösa missionen och lösa samhällsutmaningarna)	Resultat	Säkert (Säkra leveranser till organisationen för att lösa beroende av andra)	Olika möjligheter (En och flera möjligheter i leveransen för att lösa beroende av andra och lösa nya förändrade olika mellan parterna. Den övergripande system är gemensamt)	Osäkra (Mobiliserar och engagerar många. Lösningen innehåller många delar och perspektiv som efter till att lösa missionen och samhällsutmaningen)	Insatser och aktiviteter behöver förhålla sig till och i sin utformning säkerställa att aktörer arbetar i organisatoriska, samverkande och samskapande logik samtidigt och där respektive logik är som mest effektiv för systeminnovation och omställning. Insatser och aktiviteter behöver utformas på ett sätt att aktörer kan agera i den logik som är mest relevant för det resultat, utfall och effekt som skall nås.
	Bla Zon (Egen organisation)	Grön Zon (grupper av intressenter)	Gul Zon (En bred konstellation av intressenter)															
Roll	Bestämning (Organisationen kan fatta egna beslut baserat på organisationens egna behov och mål)	Samverkan (Hera organisationer samverkar för att uppnå ett eller flera delade mål)	Orkestrering och samskapande (Instrument sätts ihop, gemensamma beslut, ingen organisation bestämmer över den andra)															
Verans	Besluta (Organisationen kan själv besluta om vilka leveranser som skall göras)	Gemensamma (Hera organisationer är delaktiga i beslutsprocessen, leverans eller i delar och i samverkan)	Samskapande (En bred konstellation av aktörer och intressenter som samskapar för att lösa missionen och lösa samhällsutmaningarna)															
Resultat	Säkert (Säkra leveranser till organisationen för att lösa beroende av andra)	Olika möjligheter (En och flera möjligheter i leveransen för att lösa beroende av andra och lösa nya förändrade olika mellan parterna. Den övergripande system är gemensamt)	Osäkra (Mobiliserar och engagerar många. Lösningen innehåller många delar och perspektiv som efter till att lösa missionen och samhällsutmaningen)															
Dominerande arbetsprocesser i insatser, aktiviteter och projekt utformas enligt förändringsteori och effektlogik		De dominerande arbetsprocesserna i Water Wise Societies aktiviteter och insatser behöver utformas och utföras så att de integrerar fördelarna och syftet i Water Wise Societies förändringsteori och effektlogik. Arbetsprocessen behöver till exempel stödja formativt lärande för systeminnovation, att de fem systemdimensionerna integreras, att arbetsprocessen stödjer horisontellt arbete och undviker stuprörstänk och beteende. På detta sätt stödjer själva arbetsprocessen till att skapa utrymme för omställning.																
Programmet och dess aktörer behöver organisera sig för att stödja förändringsteori och effektlogik		Organisationen behöver utformas på ett sådant sätt att det underlättar för horisontell samverkan och att undvika vertikaler (stuprör). Organisatoriska vertikaler kan i vissa fall vara det mest effektiva sättet att lösa specifika aktiviteter, men är sällan ett effektivt sätt att organisera sig för systeminnovation i omställning																

Beskrivning av Water Wise Societies effektlogik

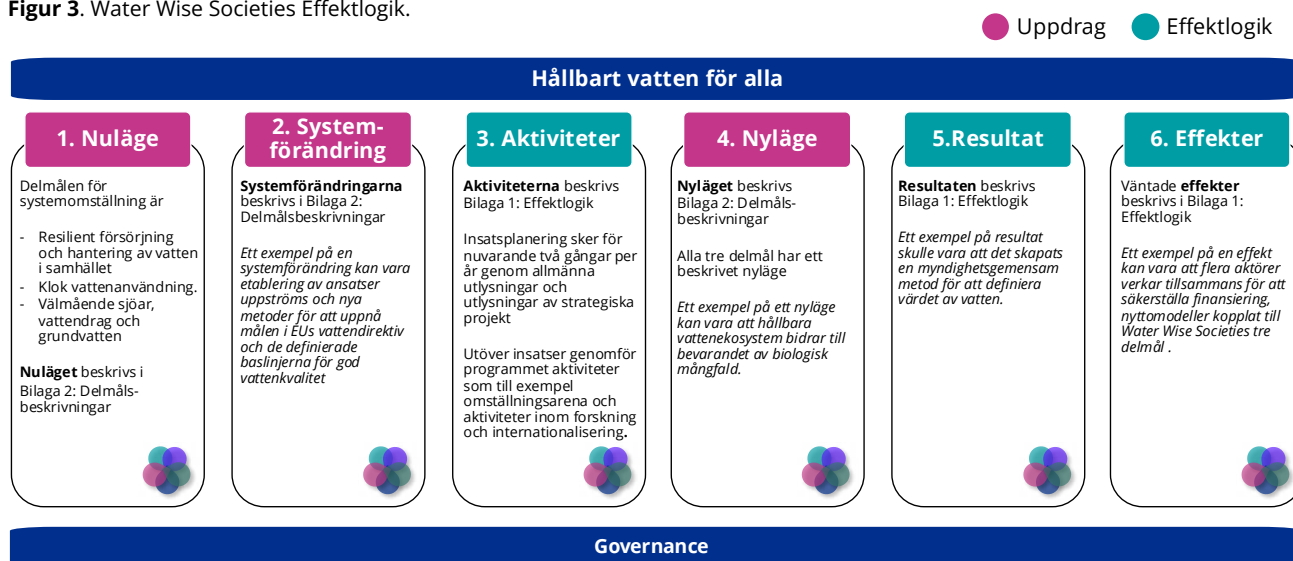
Effektlogik, eller logisk modell, visar sambandet mellan insatser och deras förväntade effekter.

Effektlogiken är en strategisk bild av de resultat, utfall, effekter, aktiviteter och KPI'er som krävs för att producera tidiga, intermediära och långsiktiga resultat.

Effektlogiken används för att planera, genomföra och utvärdera program och projekt. Effektlogiken ska också synliggöra vilka orsakssamband som påverkar att vi når våra resultat. Förflyttningen över tid, aktiviteter, faktorer, orsakssamband och perspektiv prövas, mäts och visualiseras för att förklaras och förstås genom Water Wise Societies governance. Genom systeminnovationslärande utvecklar individer, grupper och organisationer sin förståelse av vilka förändringar som måste genomföras och varför de bör genomföras för att uppnå missionen. Detsamma gäller för vilka förmågor och färdigheter som krävs.

Kärnan i Water Wise Societies effektlogik beskrivs i programmets tre delmål. Dessa används för att på ett tydligare sätt beskriva de viktigaste omställningarna som krävs för att skapa det nya läget: Hållbart vatten för alla. Water Wise Societies bearbetar den största delen av omställningen genom insatser och aktiviteter direkt kopplade till de tre delmålen. För att ytterligare öka utrymmet för omställning genomför Water Wise Societies aktiviteter som är mer indirekt kopplade till Water Wise Societies delmål. Dessa aktiviteter kan inkludera men inte vara begränsade till: aktiviteter för mobilisering av aktörer, behovskartläggning, kartläggning av forskningslandskapet, aktiviteter för att öka systeminnovationslärandet, program-, portfölj och projektstyrning, insatser för skalning genom internationalisering och aktiviteter kopplat till finansiering, affärs- och nyttomodeller.

Figur 3. Water Wise Societies Effektlogik.

Effektlogiken beskriver:

- **Aktiviteter** = De handlingar som genomförs såsom insatser, arbetspaket, utlysningar eller liknande som bidrar till önskat resultat och utfall
- **Resultat** = Omedelbara resultat aktiviteten levererar, som kan observeras vid slutet av aktiviteter
- **Utfall** = De förändringar eller den nytta som utgår från resultaten. Detta handlar om systemets förmåga att skapa effekt
- **Effekt** = De långsiktiga och större förändringar som satsningen bidrar till.

Effektlogiken bygger på att Water Wise Societies och dess aktörer ska klara de 10 uppdragen för att nå de tre delmålen och därigenom bidra till uppfyllandet av missionen. Se avsnittet om Water Wise Societies.

Begrepp

Missionsdriven omställning (härefter kallat uppdragsdriven omställning) bygger vidare på forskningsområdet förändringsteori men eftersom uppdragsdriven omställning i sig själv ett relativt nytt forsknings- och innovationsområde cirkulerar det många olika begrepp som kan ha olika betydelse och omfattning beroende på i vilket sammanhang som de används. För att underlätta förståelsen av innehållet i det här dokumentet beskrivs några av begreppen i tabellen nedan. Det **fetmarkerade** orden, är det ord som används i texten.

Begrepp	Beskrivning
Datautrymme	Enligt EU:s definition är ett dataspace en decentraliserad infrastruktur där olika aktörer kan dela och använda data på ett säkert, tillförlitligt och transparent sätt. Dataspace följer gemensamma styrnings-, organisatoriska, reglerande och tekniska mekanismer. De möjliggör datautbyte över olika sektorer och samhälls-aktörer, vilket bidrar till att skapa en genuin inre marknad för data inom EU ⁶ .
Digital transformation ⁷	Digital transformation refererar till de ekonomiska och samhällsliga effekterna av digitalisering och digitaliseringens användning på både befintliga och nya aktiviteter. Digital transformation innebär en djupgående förändring som påverkar alla sektorer och erbjuder stora möjligheter för omställning, men också viktiga risker som måste hanteras för att maximera fördelarna. Digital transformation bearbetar processen som används för att nyttja digitalisering som möjliggörare i omställningen.
Double-loop lärande ⁸ Double-loop	Double-loop learning innebär att individer eller organisationer inte bara korrigerar fel baserat på befintliga regler eller antaganden (vilket kallas single-loop learning), utan också ifrågasätter och modifierar de underliggande antagandena, målen och normerna som ledde till dessa handlingar . I double-loop Learning sker en djupare analys och förändring av de grundläggande principerna, vilket kan leda till mer innovativa och hållbara lösningar.
Effektlogik ⁹	Effektlogik (Results Framework) är ett verktyg som används för att planera, övervaka och utvärdera effekterna av utvecklingsinsatser. Det ger en översikt över de olika typerna av resultatramverk som finns och hur man kan förbättra deras design, övervakning och användning för att maximera effekten på hållbar utveckling.

Förändringsteori ¹⁰	Förändringsteori (Theory of Change) är en metod som förklarar hur en viss intervention eller en uppsättning av interventioner förväntas leda till en specifik utvecklingsförändring. Den bygger på en kausal analys som identifierar de nödvändiga stegen och förutsättningarna för att uppnå önskade resultat.
Governance	Ramverk för att styra, kontrollera, följa upp och anpassa hur våra antaganden och hur vi gör saker (double-loop). Med hjälp av governance reglerar vi våra relationer effektivt*. Governance säkerställer att vi använder våra resurser, på ett effektivt sätt och att vi satsar på de insatser och aktiviteter som bidrar till omställningen mot delmålen. Det vill säga de insatser och aktiviteter som har störst potential att ställa om till det nya läget.
Kollaborativa affärsmodeller¹¹	Kollaborativa affärsmodeller är ofta en kritisk förutsättning för samverkan och samskapande i komplexa sammanhang såsom omställning. Kollaborativa affärsmodeller främjar ett horisontellt perspektiv som omfattar alla parter vars affärsmodell påverkas av den önskade systemomställningen. Modellen fokuserar på att skapa värde genom samarbete och gemensamma mål mellan användare och leverantörer, snarare än att bara utbyta värde. Denna modell, omdefinierar relationer genom att främja öppenhet, gemensamma intressen och långsiktig framgång för alla parter .
Missionsdriven systeminnovation, Missionsdriven systemomställning, Uppdragsdriven systemomställning	Missionsdriven systeminnovation, Missionsdriven systemomställning och Uppdragsdriven systemomställning omfattar begreppet systemomställning med tillägget att; omställningen omfattar en djup och gemensam förståelse av nuläget och det nya önskade läget , samt förflyttningen från nuläget till det nya önskade läget. Förflyttningen sker genom djupt meningsfulla, tidsatta och mobiliserande uppdrag .
Resilient¹²	Resiliens, avser förmågan hos ett system att inte bara motstå och återhämta sig från chocker och påfrestningar, utan också att anpassa sig och utvecklas i respons till dessa utmaningar. Resiliens innebär också att systemet i sig själv kan anpassa sig till de inre och yttre förändringar¹³ som ständigt sker över tid. Det vill säga att resilienta system förhåller sig till nuläget allt eftersom systemet förflyttar sig mot att lösa delmålen. Ett resilient system bidrar till att bygga kapacitet hos alla i ett omställningslabb för att tillsammans svara och anpassa sig till de förändringar som sker i samhället.
Robust¹⁴	Robust är systemets förmåga att upprätthålla sin funktion och struktur trots externa störningar. Ett robust system är starkt och motståndskraftigt mot förändringar, men det innebär inte nödvändigtvis att det kan anpassa sig eller utvecklas på samma sätt som ett resilient system.

* Hur väl och hur snabbt sker förflyttningen mot våra delmål.

Missions⁵¹, Uppdrag	Begreppet missions används ofta i sammanhanget Missions-driven system-innovation. Mission ett tydligt definierat övergripande mål som syftar till att hantera en samhällsutmaning inom en specificerad tidsram. Missioner kännetecknas av en omfattande vision med transformativa ambitioner. Missions är ofta tvärsektoriella och mätbara, vilket innebär att de involverar flera olika aktörer och sektorer för att uppnå målet. Syftet med en missions är att tydliggöra uppdraget i omställningen. En mission skall vara djupt meningsfull, mobiliserande och tidsatt. I Water Wise Societies förändringsteori och effektlogik använder vi begreppet mission för den övergripande missionen och begreppet uppdrag för de definierade delar av missionen som måste klaras av.
System¹⁶	Ett system en uppsättning av sammankopplade komponenter som arbetar tillsammans för att uppnå ett gemensamt mål. Dessa komponenter kan vara människor, organisationer, teknologier eller processer som interagerar och påverkar varandra inom ett definierat ramverk. Ett exempel på ett system kopplat till vatten i sjöar är vattenförvaltningssystemet.
Systeminnovation, Systemomställning	Begreppen systeminnovation¹⁷ och systemomställning kan i olika sammanhang vara sammanflätade, syfta till samma sak eller syfta till olika saker. Därför väljer vi i detta dokument använda begreppet systemomställning där systemomställning omfattar förändring av hela system för att uppnå hållbar utveckling och långsiktig resiliens. Systemomställning innebär att det sker en förändring i flera eller alla systemdimensioner och hur individer, organisationer (grupper) och system agerar.
Pilot¹⁸	En pilot kan vara ett projekt eller en studie som genomförs i liten skala för att testa och utvärdera en idé eller metod innan den implementeras i större skala. Piloter används ofta för att identifiera potentiella problem och möjligheter, samt för att samla in data och erfarenheter som kan informera framtida beslut.

Portfölj-, program- och projektstyrning	Portföljstyrning¹⁹: En portfölj består av projekt, program, underportföljer och insatser och aktiviteter som hanteras som en portfölj för att uppnå strategiska mål. Portföljstyrning innebär hanteringen av en eller flera portföljer för att uppnå missionen och delmålen. Detta inkluderar att identifiera, prioritera, auktorisera, hantera och kontrollera projekt och program för att uppnå specifika strategiska mål enligt Water Wise Societies förändringsteori och effektlogik. Programstyrning: Ett program definieras som en grupp relaterade projekt, underprogram och programaktiviteter som hanteras på ett samordnat sätt för att uppnå fördelar och kontroll som inte är möjliga om de hanteras individuellt. Programstyrning fokuserar på att harmonisera dessa komponenter för att säkerställa att programmet levererar värde och uppfyller de strategiska målen. Portfölj-, program- och projektstyrning kompletterar varandra genom att säkerställa att enskilda projekt genomförs effektivt (projektstyrning), att relaterade projekt och aktiviteter samordnas för att maximera nyttan (programstyrning) och att alla initiativ är i linje med organisationens övergripande strategi och mål (portföljstyrning).
Systemdemonstrator och Systemdemonstration²⁰	En systemdemonstrator är en modell eller prototyp som används för att visa hur ett system fungerar i praktiken. Det kan inkludera tekniska lösningar, processer eller organisatoriska strukturer som demonstrerar systemets kapacitet och effektivitet. Systemdemonstration innebär att genomföra en praktisk demonstration av ett system eller en lösning för att visa dess funktionalitet och fördelar. Detta kan inkludera tester och utvärderingar i en verklig miljö för att säkerställa att systemet uppfyller de förväntade kraven och målen.
Systeminnovationslärande²¹	Systeminnovationslärande handlar om att förstå och främja lärandeprocesser som stödjer systemomställning. Det innebär att identifiera och implementera nya sätt att tänka, arbeta och organisera sig för att möjliggöra omfattande förändringar i system. Systeminnovationslärande är avgörande för att kunna hantera komplexa samhällsutmaningar och skapa hållbar systemomställning.

Systemtransformation ²² , Systemtransition, Systemomställning	Systemtransformation omfattar förändring av ett system där alla delar påverkas och omformas för att uppnå hållbar utveckling. Detta innebär förändringar på flera nivåer, inklusive teknik, institutioner, politik och samhälle. Begreppet omfattar även att anpassa och omorganisera befintliga system för att bättre möta nya utmaningar och möjligheter. Det innebär att göra justeringar och förbättringar inom systemets nuvarande struktur för att öka dess effektivitet och hållbarhet. Systemtransition beskriver förflyttningen mot Water Wise Societies delmål. Begreppen, systemtransformation och systemtransition kan översättas till begreppet systemomställning , vilket är begreppet som vi använder i Water Wise Societies förändrings-teori och effektlogik.
---	--

Referenser

- ¹ IVA (2021) Agenda för hållbar vattenförsörjning – Rapport från IVAs projekt Hållbar vattenförsörjning – tillgång till rent vatten i ett föränderligt klimat. Rapport IVA-M 529. Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien. Stockholm, Sverige.
- ² Svenskt Vatten (2023) Investeringsbehov och framtida kostnader för kommunalt vatten och avlopp – en analys av investeringsbehov 2022–2040. Rapport R2023-02. Svenskt Vatten, Bromma, Sverige.
- ³ Global Commission on the Economics of Water (2024) THE ECONOMICS OF WATER: Valuing the Hydrological Cycle as a Global Common Good. Co-chairs: Mazzucato, M., Shanmugaratnam, T., Okonjo-Iweala, N. and Rockström, J. OECD Environment Directorate, Paris, FR.
- ⁴ WHO (2023) Fact Sheet Drinking water and Fact Sheet Sanitation. Accessed (2025-02-12) URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/drinking-water> and <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sanitation>.
- ⁵ Project Management Institute. (2017). *The Standard for Program Management* (4th ed.). Newtown Square, PA: Project Management Institute, Project Management Institute. (2017). *The Standard for Portfolio Management* (4th ed.). Newtown Square, PA: Project Management Institute
- ⁶ European Commission. JRC Data Spaces Knowledge Base - Common European Data Spaces. [2025-05-06]
- ⁷ OECD. Digital. [2025-05-06]
- ⁸ C. Argys, Teaching Smart People how to learn, 1991
- ⁹ OECD (2019). *Evaluation Criteria: Adapted Definitions and Principles for Use.*
- ¹⁰ Evaluation Criteria: Adapted Definitions and Principles for Use, DCD/DAC(2019)58/FINAL.pdf
- ¹¹ K. Vitasek, Contracting in the new Economy *Contracting in the New Economy: Using Relational Contracts to Boost Trust and Collaboration in Strategic Business Relationships* | SpringerLink
- ¹² OECD publications Guidelines for resilience systems analysis [Guidelines for resilience systems analysis](#) | OECD
- ¹³ DC Wahl, 2003, Designing Regenerative Cultures
- ¹⁴ OECD publications Guidelines for resilience systems analysis [Guidelines for resilience systems analysis](#) | OECD
- ¹⁵ Mission-oriented what? A brief guide to mission terminology [Mission-oriented what? A brief guide to mission terminology](#) - Observatory of Public Sector Innovation

Enligt OECD handlar systeminnovationslärande om att förstå och främja lärandeprocesser som stödjer systeminnovationer. Det innebär att identifiera och implementera nya sätt att tänka, arbeta och organisera sig för att möjliggöra omfattande förändringar i system. Detta lärande är avgörande för att kunna hantera komplexa samhällsutmaningar och skapa hållbara lösningar
- ¹⁶ The OECD Handbook for Innovative Learning Environments [9617031e.pdf](#)
- ¹⁷ [Så arbetar Vinnova med systeminnovation](#) | Vinnova
- ¹⁸ [Helping SMEs scale up](#) | OECD
- ¹⁹ [The Standard for Program Management – Fifth Edition](#) | PMI
- ²⁰ [Systemdemonstratorer: Verktyg för att testa hela system](#) | Vinnova (på engelska)
- ²¹ The OECD Handbook for Innovative Learning Environments [9617031e.pdf](#)
- ²² [Explanatory memorandum on the updated OECD definition of an AI system](#)

Water Wise Societies
impact innovation

Water Wise Societies effektlogik

Bilaga 1

Sammanfattning

Effektlogik är ett **verktyg** som används för att planera, övervaka och utvärdera aktiviteter, resultat, utfall och effekter samtidigt som effektlogiken ger ett ramverk för vilka KPI'er som skall användas för att mäta och utvärdera förflyttningen mot programmets mission och delmål.

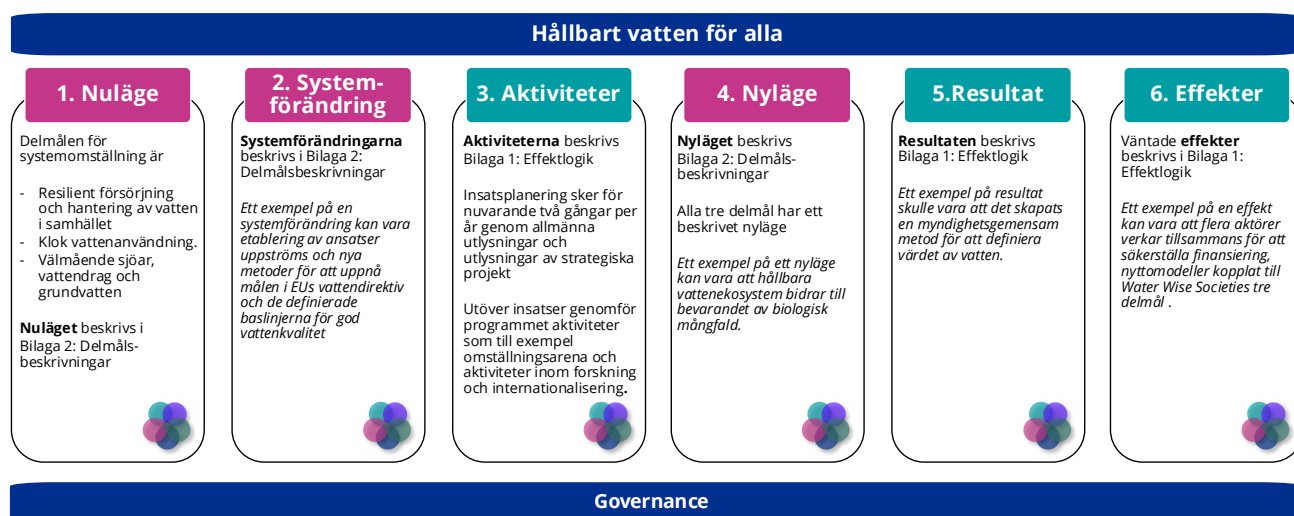
Tabell 1. Effektlogikens fem komponenter är: aktiviteter, resultat, utfall, effekter och KPI.

Aktiviteter	De handlingar som genomförs såsom insatser, arbetspaket, utlysningar eller liknande som bidrar till önskat resultat och utfall
Resultat	Omedelbara resultat aktiviteten levererar, som kan observeras vid slutet av aktiviteter
Utfall	De förändringar eller den nytta som utgår från resultaten. Detta handlar om systemets förmåga att skapa effekt
Effekt	De långsiktiga och större förändringar som satsningen bidrar till
KPI	Fastställer det som mäts och utvärderas

Effektlogiken är en integrerad del av Water Wise Societies uppdrag och delmål mot missionen hållbart vatten för alla 2050. Kärnan i effektlogiken är uppdragen inom delmålen. För att ge riktning, orientering och en sammanhållen mobiliserande och motiverande beskrivningen av omställningen mot delmålen, beskriver uppdragen även uppdragets nuläge och vilka systemomställningsbehov som identifierats.

Figur 1. Water Wise Societies effektlogik beskrivs i Water Wise Societies uppdragsbeskrivningar.

● Uppdrag ● Effektlogik

Sammanställning Water Wise Societies effektlogik

Effektlogiken beskriver förändring i fyra tidsperioder: Tidsperiod 1 (**T1**) – 2025 – 2028, Tidsperiod 2 (**T2**), 2029-2031, Tidsperiod 3 (**T3**), 2032-2034. Tidsperiod 4 (**T4**), 2035-2050.

Tabell 2. Översikt Water Wise Societies effektlogik kopplat till formativa resultat, utfall, effekter, aktiviteter och KPIer.

Resultat: Utrymme för transformation, uthållighet och motivation	Utfall:	Aktivitet:	Insatser och aktiviteter mäts med KPIer inom området: Utrymme för transformation,
T1: Uppdragen är tydliga och kan mobilisera aktörer som kan göra omställning mot att lösa Water Wise Societies delmål. T1-T2: Utvecklade processer och förmering av metoder för sammanhållen omställning mot Water Wise Societies delmål. T1-T4: Behovsägare och dess egen förmåga och kapacitet växer för att göra omställning mot att lösa Water Wise Societies delmål.	Utfall: Resilient omställningsinfrastruktur Water Wise Societies projektparter anser att Water Wise Societies mission, delmål och uppdrag är relevanta och skapar motivation över och uthållighet över tid. Vilket innebär att utrymmet för omställning växer. Effekt: Programkontoret och Water Wise Societies projektparter har tillräckligt med utrymme för transformation för att effektiv förflyttning mot Water Wise Societies delmål.	T1: Utlysningar enligt insatsplan T1: Aktiviteter som Omställningsarena: Mobilisering, samsyn och kunskapslyft. Behovsanalys och kartläggning kopplat till potentiella samarbeten genom existerande miljöer där Water Wise Societies aktörer kan samverka kring att skapa utrymme för transformation som möjliggörare i omställningen mot Water Wise Societies delmål. Aktiviteter för att växa forskningsmiljön, systemomställningsmiljön och aktörskonstellationer som bidrar till och leder till forskning och tillämpning. T2-T4: Fortsätter att iterativt bygga vidare på upparbetat resultat.	Aktiviteter och insatser kopplat till området utvärderas och mäts enligt följande kriterier skall. T1 (baseline), insatser och aktiviteter kopplat till de fem systemdimensionerna skall bidra till 5% av lösningen av systemomställningsbehovet. T2 baseline T1 10% T3 baseline T2 15 % T4 baseline T3 20 %

Resultat: Anpassning till externa och interna systemförändringar T1: Utveckling och förmering förändringsresor. T1: Utveckling och implementering metoder för sammanhållen förflyttning systemnivåer. T1-T4: Utveckling och förvaltning av gemensam förflyttning systemnivåer och geografiska nivåer.	Utfall: Aktörer kopplat till omställning mot Water Wise Societies delmål kan metodiskt anpassa sig till externa och interna systemförändringar. Water Wise Societies projektparter anser att Water Wise Societies fokusområden, omställningsresor, insatser och aktiviteter är relevanta och motiverande. Stärkt kapacitet för omställning i systemet. Stärkt behovsägares egen förmåga och kapacitet inom hållbarhetsomställning. Effekt: Utrymmet för omställning är tillräckligt för att Water Wise Societies projektparter och andra aktörer kopplade till lösningen av Water Wise Societies delmål.	Aktivitet: T1: Utlysningar enligt insatsplan. Omställningsarena: Mobilisering, samsyn och kunskapslyft. Behovsanalys och kartläggning kopplat till potentiella samarbeten genom existerande miljöer där Water Wise Societies aktörer kan samverka för anpassning till externa och interna systemförändring som möjliggörare i omställningen mot Water Wise Societies delmål. Aktiviteter för att växa forskningsmiljön, systemomställningsmiljön och aktörs-konstellationer som bidrar till och leder till forskning och tillämpning. T2-T4: Fortsätter att iterativt bygga vidare på upparbetat resultat.	KPI Anpassning till externa och interna systemförändringar Insatser och aktiviteter mäts med KPIer inom området. Aktiviteter och insatser kopplat till området utvärderas och mäts enligt följande kriterier skall. T1 (baseline), insatser och aktiviteter kopplat till de fem systemdimensionerna skall bidra till 5% av lösningen av systemomställningsbehovet. T2 baseline T1 10% T3 baseline T2 15 % T4 baseline T3 20 %
Resultat: Program, Portfölj och Projektstyrning T1: Ett metodiskt angreppssätt för program, portfölj och projektstyrning. T2: Effekter av aktiviteter resultat och utfall kan utvärderas. Lärande från utvärderingar integreras i Water Wise Societies omställningsinfrastruktur. T2-T3: Aktörer kan själva genomföra program, portfölj och projektstyrning (där relevant).	Utfall: Program, Portfölj och Projektstyrning bidrar effektivt till omställning mot Water Wise Societies delmål. Effekt: Program, Portfölj och Projektstyrning genomförs på ett sammanhållet och metodiskt sätt av alla aktörer som bidrar till omställning mot Water Wise Societies delmål.	Aktivitet: T1: Utlysningar enligt insatsplan. Omställningsarena: Mobilisering, samsyn och kunskapslyft. Behovsanalys och kartläggning kopplat till potentiella samarbeten genom existerande miljöer där Water Wise Societies aktörer kan samverka för att mobilisering av systemets aktörer som möjliggörare i omställningen mot Water Wise Societies delmål. Aktiviteter för att växa forskningsmiljön, systemomställningsmiljön och aktörs-konstellationer som bidrar till och leder till forskning och tillämpning. T2-T4: Fortsätter att iterativt bygga vidare på upparbetat resultat.	KPI Program, Portfölj och Projektstyrning Insatser och aktiviteter mäts med KPIer inom området. Aktiviteter och insatser kopplat till området utvärderas och mäts enligt följande kriterier skall. T1 (baseline), insatser och aktiviteter kopplat till de fem systemdimensionerna skall bidra till 5% av lösningen av systemomställningsbehovet. T2 baseline T1 10% T3 baseline T2 15 % T4 baseline T3 20 %

Resultat: Mobilisering av systemets aktörer T1: Aktörskartläggning av behovsanalys kopplat till aktörer som är kritiska för att bidra till Water Wise Societies delmål. T1: Deltagande från aktörer som är kritiska för att bidra i omställningen mot Water Wise Societies delmål i omställningsarena. T2: Aktörer kan metodiskt mobilisera de andra aktörer som behöver involveras. T4: Utveckling, förvaltning och skalning av aktörmobiliserings metoder och processer och mötesplatser.	Utfall: Effektiv mobilisering av rätt aktörer. Effekt: Aktörsnätverket växer genom samarbeten och samverkan.	Aktivitet: T1: Utlysningar enligt insatsplan. Omställningsarena: Mobilisering, samsyn och kunskapslyft. Behovsanalys och kartläggning kopplat till potentiella samarbeten genom existerande miljöer där Water Wise Societies aktörer kan samverka för att mobilisering av systemets aktörer som möjliggörare i omställningen mot Water Wise Societies delmål. Aktiviteter för att växa forskningsmiljön, systemomställningsmiljön och aktörs-konstellationer som bidrar till och leder till forskning och tillämpning. T2-T4: Fortsätter att iterativt bygga vidare på upparbetat resultat.	KPI Mobilisering av systemets aktörer Insatser och aktiviteter mäts med KPIer inom området. Aktiviteter och insatser kopplat till området utvärderas och mäts enligt följande kriterier skall. T1 (baseline), insatser och aktiviteter kopplat till de fem systemdimensionerna skall bidra till 5% av lösningen av systemomställningsbehovet. T2 baseline T1 10% T3 baseline T2 15 % T4 baseline T3 20 %
---	--	--	--

Tabell 3. Översikt Water Wise Societies effektlogik kopplat till formativa resultat, utfall, effekter, aktiviteter och KPIer kopplat till uppdragen: Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället, Klok vattenanvändning och Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten.

Resultat Teknik, processer och hård infrastruktur: Dataförvaltning T1: Nationella användarfall i europeiska dataspace kopplat till: Offentlig förvaltning, finansiella datautrymmet, agriculture och green deal. T2: Nationellt datautrymme¹ för vatteninfrastruktur. T3: 80% av Sveriges kommuner skall kunna nyttja och bidra till den inre marknaden för dataspace. Digitalisering (T1-T3) Kommunal styrdokument kopplat till digitalisering, vatten och klimatanpassning behandlas på ett integrerat sätt, genom en gemensamma kommunala styrdokument. Modulära, flexibla och resilienta processer och hård infrastruktur T1: Tillämpad forskning och systemomställningsinsatser för flexibla, modulära och resilienta processer och hård infrastruktur leder till ett nya piloter. T2: Implementation och skalning av framgångsrika piloter. T3: Gemensamt nationellt ramverk för flexibla modulära processer och infrastruktur. T3: Nationell spridning och skalning. T4: Spridning och skalning för den inre europeiska marknaden.	Utfall: Dataförvaltning: nyttja och bidra till den inre europeiska marknaden av datautrymmen. Digitalisering: Digitalisering som möjliggörare i omställningen till vatten för alla 2050) En integration mellan den digitala transformationen och transformationen hållbart vatten för alla. Modulära, flexibla och resilienta processer och hård infrastruktur som bidrar till utvecklingen av utrymmet för transformation. Effekt: Dataförvaltning: Ökad förmåga hos myndigheter, näringsliv och offentlig sektor att nyttja och bidra till data som strategisk resurs.² Digitalisering: Nationell kapacitet genom nationella system, till exempel ett nationellt system för översämningsvarning. Modulära, flexibla och resilienta processer och hård infrastruktur: Kapacitet för nationell och europeisk skalning av Modulära, flexibla och resilienta processer och hård infrastruktur.	Aktivitet: T1: Utlysningar enligt insatsplan. Omställningsarena: Mobilisering, samsyn och kunskapslyft. Behovsanalys och kartläggning kopplat till potentiella samarbeten genom existerande miljöer där Water Wise Societies aktörer kan samverka för att integrera teknik och hård infrastruktur till exempel dataförvaltning, digitalisering och modulära, flexibla och resilienta system och processer som möjliggörare i omställningen mot Water Wise Societies delmål. Aktiviteter för att växa forskningsmiljön som bidrar till och leder fram till ny teknik, nya processer och ny infrastruktur. T2-T4: Fortsätter att iterativt bygga vidare på upparbetat resultat.	KPI Teknik, processer och hård infrastruktur: Insatser och aktiviteter mäts med KPIer inom området. Aktiviteter och insatser kopplat till området utvärderas och mäts enligt följande kriterier skall. T1 (baseline), insatser och aktiviteter kopplat till de fem systemdimensionerna skall bidra till 5% av lösningen av systemomställningsbehovet. T2 baseline T1 10% T3 baseline T2 15 % T4 baseline T3 20 %
--	---	--	--

¹A European strategy for data | Shaping Europe's digital future, Common European Data Spaces – Real-time Linked Dataspaces

²Enligt OECD innebär begreppet "data som strategisk resurs" att data betraktas som en viktig tillgång som kan bidra till att förbättra prestandahantering, beslutsfattande och utformning av tjänster inom både offentlig och privat sektor. Data ses som en immateriell tillgång som kan lagras och användas för att skapa värde och effektivitet: [Measuring data as an asset | OECD](#)

Resultat Pengar och värde T1: Tillämpad forskning som leder till piloter kopplat till Finansiering, affärsmodeller och prismodeller kopplat till uppdragens systemomställningsbehov. T1: Översiktsrapport om Water Wise Societies förhållningsstrategi kopplat till marknadens ekonomiska utformning av värdet på vatten (market shaping).³ T2: Nationell Implementering och tillämpning av framgångsrika piloter. T3: Nationell skalning av framgångsrika implementationer och tillämpningar. T4: Europeisk skalning av framgångsrika implementationer och tillämpningar.	Utfall: Finansiering, affärsmodeller och prismodeller. Som bidrar till utvecklingen av utrymme för transformation och förflyttning i övriga systemdimensioner och systemförändringar som löser våra delmål. Utöver detta bidrar området pengar till att förståelse för värdet av vatten, samsyn och samverkan. En gemensam syn på värdet av vatten skall bidra till. Fördelning av ansvar, kostnader och nyttor för nödvändiga insatser för omställning i ett avrinningsområdesperspektiv. Effekt: Systemet kan bedriva systemförändringar genom systemperspektivet pengar för att lösa Water Wise Societies delmål. Finansiering, affärsmodeller och prismodeller. Med utgångspunkt värdet av vatten som möjliggör en rättvis fördelning av resursen vatten, som bidrar till systemförändringar som löser Water Wise Societies delmål.	Aktivitet: T1: Utlysningar enligt insatsplan. Omställningsarena: Mobilisering, samsyn och kunskapslyft. Behovsanalys och kartläggning kopplat till potentiella samarbeten genom existerande miljöer där Water Wise Societies aktörer kan samverka för att Finansiering, affärsmodeller och prisplaner möjliggörare i omställningen mot Water Wise Societies delmål. Aktiviteter för att växa forskningsmiljön, systemomställningsmiljön och aktörskonstellationer som bidrar till och leder till forskning och tillämpning. T2-T4: Fortsätter att iterativt bygga vidare på upparbetat resultat.	KPI Pengar och värde: Insatser och aktiviteter mäts med KPIer inom området. Aktiviteter och insatser kopplat till området utvärderas och mäts enligt följande kriterier skall. T1 (baseline), insatser och aktiviteter kopplat till de fem systemdimensionerna skall bidra till 5% av lösningen av systemomställningsbehovet. T2 baseline T1 10% T3 baseline T2 15 % T4 baseline T3 20 %
---	---	---	--

³ Marknadsformande (market shaping) är en strategi som går bortom den traditionella synen på marknaden (i det här fallet värdet av vatten). Genom att forma marknader kan man skapa en mer inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt.

Resultat Policy och styrning: T1: Utvecklad sammanhållen metod och angreppssätt för Strategisk Framsyn, Policy Lab och Regulatorisk Sandlåda. T1: Tillämpad forskning och system-innovationslösningar som leder till piloter kopplat till Strategisk framsyn, policylab och regulatoriska sandlådor med hänsyn till uppdragens systemomställningsbehov. T1: Etablering av Systemomställningsteam för vatten där myndigheter deltar som har en avgörande påverkan för att Water Wise Societies omställning mot delmålens lösning. T2: Nationell Implementering och tillämpning av framgångsrika piloter. T3: Nationell skalning av framgångsrika implementationer och tillämpningar. T4: Europeisk skalning av framgångsrika implementationer och tillämpningar.	Utfall: Strategisk Framsyn som mobiliserar och aktiverar aktörer att arbeta med, förstå behov kopplat till utveckling av policy och regelverk. Strategisk Framsyn förmerar och förvaltar output och input från policylab och regulatory sandboxes. Policy Lab skall mobilisera och aktivera aktörer att arbeta, utveckla och anpassa policy och regelverk. Policy Lab skall även ta förmera och förvalta output och input från Strategisk Framsyn och regulatoriska sandlådor. Regulatoriska sandlådor bidrar till att testa, träna, utforska och tillämpa policy och ramverk. Myndigheter samverkar kring omställningen mot Water Wise Societies delmål. Effekt: Systemet kan bedriva Strategisk Framsyn, Policy Lab och Regulatorisk Sandbox genom systemperspektivet. Myndigheterna har en effektiv samverkan.	Aktivitet: T1: Utlysningar enligt insatsplan. Omställningsarena: Mobilisering, samsyn och kunskapslyft. Behovsanalys och kartläggning kopplat till potentiella samarbeten genom existerande miljöer där Water Wise Societies aktörer kan samverka och etablera. Strategisk Framsyn, Policy Lab och Regulatorisk Sandbox. som möjliggörare i omställningen mot Water Wise Societies delmål. Aktiviteter för att växa forskningsmiljön, systemomställningsmiljön och aktörskonstellationer som bidrar till och leder till forskning, tillämpning. T1: Aktivitet för etablering av myndighetssamverkan. T2-T4: Fortsätter att iterativt bygga vidare på upparbetat resultat.	KPI Policy och styrning: Insatser och aktiviteter mäts med KPIer inom området. Aktiviteter och insatser kopplat till området utvärderas och mäts enligt följande kriterier skall. T1 (baseline), insatser och aktiviteter kopplat till de fem systemdimensionerna skall bidra till 5% av lösningen av systemomställningsbehovet. T2 baseline T1 10% T3 baseline T2 15 % T4 baseline T3 20 %
---	--	---	---

Resultat Acceptans och beteendeförändringar: Medborgarengagemang, utbildning, forskning och kommunikation T1: Utvecklad sammanhållen metod och angreppssätt för områdena. T1: Framtagande av metoder för systemomställning tillsammans med medborgare. T2: Etablera nationell plattform för systemomställning tillsammans med medborgare. T3: Regional och Lokal skalning av Metod och plattform för systemomställning tillsammans med medborgare. T1: Systemomställningsinsatser inom utbildning och forskning. T2: Etablerade samarbeten kopplat till forskning och utbildning. T3-T4 etablering och förvaltning upparbetat resultat T1-T3. T1: Kartläggning behov och möjligheter kopplat till kommunikation. T2: Regional och Lokal skalning.	Utfall: Medborgarengagemang, utbildning och forskning och kommunikation Medborgarengagemang Metoder, plattformar och mötesplatser för medborgarengagemang som påverkar acceptans och beteenden som stöttar resilens, samhällsplanering och vattenanvändning, Utbildningar Utbildning och forskningsinsatser för medborgarengagemang som påverkar acceptans och beteenden som stöttar systemförändringarna i uppdragen. Innovativ kommunikation, nya metoder, processer och implementation av kommunikation för systemomställning. Effekt: Med hjälp av Medborgarengagemang, Utbildning och forskning och kommunikation visar systemet på ökad acceptans och beteendeförändringar vilka kan bidra till uppfyllandet av Water Wise Societies delmål. Utifrån värdet av vatten möjliggörs en rättvis fördelning av resursen vatten, som bidrar till systemförändringar som löser Water Wise Societies delmål.	Aktivitet: T1: Utlysningar enligt insatsplan. Omställningsarena: Mobilisering, samsyn och kunskapslyft. Behovsanalys och kartläggning kopplat till potentiella samarbeten genom existerande miljöer där Water Wise Societies aktörer kan verka för att utveckla lösningar kring Medborgarengagemang, Utbildning, kommunikation som möjliggörare i omställningen mot Water Wise Societies delmål. Aktiviteter för att växa forskningsmiljön, systemomställningsmiljön och aktörskonstellationer som bidrar till och leder till forskning, tillämpning.	KPI Acceptans och beteendeförändringar: Insatser och aktiviteter mäts med KPIer inom området. Aktiviteter och insatser kopplat till området utvärderas och mäts enligt följande kriterier skall. T1 (baseline), insatser och aktiviteter kopplat till de fem systemdimensionerna skall bidra till 5% av lösningen av systemomställningsbehovet. T2 baseline T1 10% T3 baseline T2 15 % T4 baseline T3 20 %
--	---	--	--

Resultat Omställingsinfrastruktur: Tester, Pilotprojekt och systemdemonstrationer, T1: Kartläggning av möjligheter och behov. T1: Utlysningar. T2-T3: Fler omställningslabb. T4: utveckling och förvaltning omställningslabb. Aktörsinfrastruktur och Mötesplatser T1: Kartläggning av möjligheter och behov för omställningsarena. T1: Omställningsarena. T2-T3: utveckling och förvaltning mötesplatser.	Utfall: Tester, Pilotprojekt och systemdemonstrationer Experimenterande och tester som stötta nichernas utveckling och att bryta stigberoende. Piloter och testbäddar för tester av systeminnovationslösningar. Systemdemonstrationer för fullskalig demonstration av omställning. Aktörsinfrastruktur och mötesplatser Antalet aktörskonstellationer och aktörskonstellationernas förmåga är en kritiskt framgångsfaktor, då det är aktörerna som "gör" omställningen ökar. Mötesplatser. Effektiva, producerande mötesplatser behövs för att aktörskonstellationer skall kunna göra systemomställning. Effekt: Systemdimensionen omställningsinfrastruktur har bidragit till att utvidga utrymmet för systemomställning i linje med programmets delmål och uppdrag.	Aktivitet: T1: Utlysningar enligt insatsplan. Tester, Pilotprojekt och systemdemonstratorer, Aktörsinfrastruktur och Mötesplatser Behovsanalys och kartläggning kopplat till potentiella samarbeten genom existerande miljöer där Water Wise Societies aktörer kan verka för att utveckla lösningar kring Tester, Pilotprojekt och systemdemonstratorer, Aktörsinfrastruktur och Mötesplatser som möjliggörare i omställningen mot Water Wise Societies delmål. Aktiviteter för att växa forskningsmiljön, systemomställningsmiljön och aktörskonstellationer som bidrar till och leder till forskning och tillämpning.	KPI Omställingsinfrastruktur: Insatser och aktiviteter mäts med KPIer inom området. Aktiviteter och insatser kopplat till området utvärderas och mäts enligt följande kriterier skall. T1 (baseline), insatser och aktiviteter kopplat till de fem systemdimensionerna skall bidra till 5% av lösningen av systemomställningsbehovet. T2 baseline T1 10% T3 baseline T2 15 % T4 baseline T3 20 %
--	---	---	--

Water Wise Societies
impact innovation